

Суспільству майбутнього потрібні творчо активні особистості, з актуальними знаннями, гнучким та критичним мисленням. Педагогові належить ключова роль в організації творчого освітнього середовища. Професіоналізм педагога та входження його в інноваційний режим роботи неможливі без творчого самовираження, в якому провідну роль відіграє його самовдосконалення, самоосвіта, саморозвиток.

ЛІТЕРАТУРА

1. Майданенко С. Розвиток духовного потенціалу обдарованої дитини / С. Майданенко // Початкова школа : науково-методичний журнал. – 2018. – №7. – С. 1-2.
2. Марінушкіна О. Організація роботи з обдарованими дітьми в закладах освіти : навч.-метод посіб. / О. Марінушкіна, Г. Шубіна. – Харків: вид. група «Основа»; «Тріада+». 2008. – 144 с.
3. Морозова Л. Обдаровані діти. Психолого-педагогічний супровід. / Л. Морозова // Психолог. – 2012. – №19. – С.25-31.

Нетреба М. М.,

*кандидат філологічних наук,
доцент кафедри педагогіки та освіти
Маріупольський державний університет,
м. Маріуполь
netrebamarina1@gmail.com*

ФОРМУВАННЯ ГРОМАДЯНСЬКОЇ ПОЗИЦІЇ ОБДАРОВАНИХ УЧНІВ ЗАСОБАМИ УЧНІВСЬКОГО САМОВРЯДУВАННЯ

В тезисах рассматривается формирование гражданской позиции одаренных школьников учебного заведения средствами ученического самоуправления. Внимание сосредотачивается на социально-педагогических условиях, направленных на развитие интеллектуальной одарённости у учеников.

Ключевые слова: одарённость, гражданская позиция, ученическое самоуправление.

The theses consider the formation of the civic position of gifted schoolchildren of an educational institution by means of student self-government. Attention is focused on socio-pedagogical conditions aimed at the development of intellectual giftedness in students.

Key words: giftedness, civic position, student government.

Проблема обдарованості цікавить уже не одне покоління дослідників. Відомі дослідники феномена обдарованості В. Моляко, О. Матюшкін, К. Текес, А. Трей, А. Таннненбаум. Теоретичні питання обдарованості досліджували В. Ананьєв, П. Гальперін, Г. Костюк, О. Кульчинська, А. Леонтєв, Н. Лейтес, Л. Слободянюк, Б. Тєслов та інші.

Обдаровані діти – особливі. Вони незвичайні й за характером, і за сприйняттям оточуючого. Тому необхідно виробляти цілісний підхід до таких дітей. Лише розуміння особистої несхожості обдарованої дитини дає підставу виявляти й розвивати її творчий та інтелектуальний потенціал [4, с. 34].

Спираючись на праці видатних педагогів В. Коротова, Б. Набоки, В. Бочкарьова, М. Сметанського, А. Лопухівської, В. Оржеховської, В. Тернопільської та інших, ми змогли отримати підтвердження тому, що формування громадянської позиції обдарованих учнів можливо за допомогою засобів учнівського самоврядування. Учніське самоврядування є поліаспектним соціально-педагогічним явищем, котре складається з кількох компонентів соціального, правового, педагогічного, організаційного, психологічного.

Соціалізація учнівського самоврядування обдарованих учнів спрямована на стабільний стан суспільства, розуміння членів учнівського самоврядування перспектив соціальної політики та гуманістичний розвиток особистості. На основі самоврядування можна сформувані відчуття співучасті у певних подіях, відповідальність за прийняті рішення.

Правове забезпечення учнівського самоврядування окреслює межі компетентності та правомірності прийнятих рішень. Організація розглядається як умова колективного творення і як його результат, який виражається у рівні готовності до спільного розв'язання освітніх завдань учнями та педагогами з позиції самоврядування. Педагогічні умови враховують соціально-психологічний підхід до учнівського самоврядування, оскільки рівень навчально-виховних завдань визначається соціальними умовами, що відображають певний тип суспільних відносин. Психологічний супровід є рушійною силою розвитку учнівського самоврядування [5, с. 23].

В основі концепції розвитку учнівського самоврядування в закладах загальної середньої освіти повинні домінувати ідеї гуманістичної педагогіки, а саме:

- визнання унікальності й самоцінності кожної людини;
- повага до права особистості на соціальну та творчу самореалізацію;
- дотримання фактичної рівності всіх учасників у суспільному житті [2].

Ми пропонуємо використати цілий комплекс методик, які допоможуть нам прийти до мети формування громадянської позиції обдарованих учнів засобами учнівського самоврядування (анкетування, робота з респондентами, сфокусоване інтерв'ю). Для цього ми залучили до участі учнів 7-8 класів.

Згідно з цим ми бачимо такий ряд проблем:

- соціальна участь дітей в освітньому процесі;
- життєві перспективи;

– безпека життєдіяльності.

У ході проведення бесід та інтерв'ювання більшість учнів, всупереч твердженням про їхню бездуховність, меркантильність, цинізм тощо, підтримало ідею участі у добровільній суспільно значущій діяльності за умови надання юнакам та дівчатам більшої самостійності при визначенні мети, завдань і форм організації таких ініціатив.

Застосування методу фокус-групових дискусій для учнів, серед яких були як учасники самоврядування, так і ті, хто стоїть осторонь його, показало, що ціннісні та мотиваційні орієнтири юнацтва формуються на основі ситуативних змінних, які, в свою чергу, зумовлюють вибір більшою мірою індивідуальних і пасивних форм організації дозвілля.

На думку учасників дискусій, вільний час школярів часто заповнений пасивними індивідуальними формами організації дозвілля: проводять час вдома за читанням книг, переглядом телепрограм, мандрами у віртуальному просторі, або ж зустрічаються з друзями, інколи грають у спортивні ігри, відвідують спортивні секції тощо.

Серед колективних форм були названі такі, що не вимагають активної участі (відвідування дискотек, театрів, спортивних змагань). Водночас, більшість учасників опитування вказують на бажання брати участь у проведенні загальношкільних святкових заходів, вечорів, дискотек.

Отже, ми з'ясували розуміння їхньої значимості в колективній взаємодії при вирішенні питань стосовно суспільно-корисній діяльності. Разом з цим, проаналізувавши анкети побачили і ставлення учнів до членів учнівського самоврядування.

Отримавши цю інформацію ми побачили потенціал старшокласників, які розуміють про значимість суспільно корисної діяльності, але вони не вважають, що це сприяє реалізації їхніх інтересів та прояву здібностей. Діти усвідомлюють, яка ж діяльність корисна та показують свою активність, проте, не знають як це зробити правильно. Нажаль, мала частина опитуваних розуміють, що їхні знання та навички можуть бути у нагоді, для здійснення колективної суспільно значущої діяльності. При аналізі було явним і те, що діти соромляться розповідати своїм близьким і рідним про участь в учнівському самоврядуванні.

Сама модель організації учнівського самоврядування для формування громадянської позиції обдарованих учнів засобами учнівського самоврядування повинна відповідати деяким загальним вимогам:

– гуманність – повага до особистості та її прав, визнання особистісного зростання дитини, соціальної самореалізації;

– екологічність – відмова від усіх форм експансії й насильницького формування системи учнівського самоврядування, орієнтація на

дитиноцентризм, який забезпечить безпечне для дитини середовище – не тільки у вимірі суто виховному, а й у нормативно-правовому; це мають бути такі форми впливу, що не шкодитимуть психічному та фізичному здоров'ю дітей, враховують якнайповніше індивідуальні особливості кожної дитини;

– демократичність – опора на демократичні принципи і створення умов для усвідомленої і відповідальної підготовки дитини до життя в громадянському суспільстві, для розвитку в учнів здібностей до конструктивного, ненасильницького та морально повноцінного спілкування та взаємодії [4, с. 40].

Аналіз праць з проблем моделювання учнівського самоврядування показав, що для удосконалення існуючої моделі нам потрібні мета та завдання моделювання, модельованого об'єкту, самої моделі, ознаки, якими повинна володіти модель залежно від природи модельованого об'єкту [1, с. 25].

Синергетичний підхід до організації учнівського самоврядування для формування громадянської позиції дозволяє розглядати систему учнівського самоврядування як форму самоорганізації особистості й колективу, направлену на самокорекцію поведінки та діяльності обдарованих учнів [3]. Оскільки модель учнівського самоврядування удосконалена на основі адекватного відображення освітнього процесу, то вона повинна відповідати навколишньому світу, різноманітності соціально-педагогічного досвіду, людини та усіх суб'єктів виховного процесу.

Робота із здібними та обдарованими дітьми дуже кропітка, але цікава. Варто учнів зробити співучасниками процесу вироблення цілей, задач, змісту і напрямів навчального процесу, зробити урок по-справжньому відкритим і він стане простором її живого, самостійного творчого розвитку.

ЛІТЕРАТУРА

1. Василенко И. В. Гражданское воспитание студентов и школьников средствами самоуправления (зарубежный опыт): науч.-метод. пособие. Дніпропетровськ: АРТПресс, 2007. 191 с.
2. Діяльність органів учнівського самоврядування. URL: http://school57.edu.kh.ua/dityache_samovryaduvannya/ (дата звернення: 20.10.2020)
3. Іванов М. Що таке «громадянська» і що таке «політична» освіта? URL: <http://ua.textreferat.com/referat-11889.html> (дата звернення: 28.11.2019).
4. Репко І.П. Специфіка навчання обдарованих дітей Наукові записки кафедри педагогіки. Випуск XXX. Харків. 2012. 34-45
5. Сегера Р. І., Виговська С. В. Роль учнівського самоврядування у становленні особистості. Вісник Національного університету оборони України . 5 (42)/2014. С. 12-25.

НАЦІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ НАУК УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ ПЕДАГОГІЧНИХ НАУК УКРАЇНИ
ІНСТИТУТ ФІЛОСОФІЇ ІМЕНІ Г.С.СКОВОРОДИ
ІНСТИТУТ ОБДАРОВАНОЇ ДИТИНИ НАПН УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНИЙ ЦЕНТР «МАЛА АКАДЕМІЯ НАУК УКРАЇНИ»
КПНЗ «КИЇВСЬКА МАЛА АКАДЕМІЯ НАУК УЧНІВСЬКОЇ МОЛОДІ»
ВІДДІЛ ОСВІТИ ІЗМАЇЛЬСЬКОЇ МІСЬКОЇ РАДИ
СПЕЦІАЛІЗОВАНА ЗАГАЛЬНООСВІТНЯ ШКОЛА № 1 ім. О.В.СУВОРОВА І–ІІІ СТУПЕНІВ
З ПОГЛИБЛЕНИМ ВИВЧЕННЯМ АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ м. ІЗМАЇЛ ОДЕСЬКОЇ ОБЛАСТІ

«ПІДТРИМКА ТА СУПРОВІД ОБДАРОВАНИХ УЧНІВ В СУЧАСНОМУ ІНФОРМАЦІЙНО- ОСВІТНЬОМУ ПРОСТОРІ»

МАТЕРІАЛИ

*Всеукраїнської науково-практичної
онлайн-конференції
27 жовтня 2020 року*

Київ
2020

Підтримка та супровід обдарованих учнів в сучасному інформаційно-освітньому просторі : матеріали Всеукраїнської науково-практичної онлайн-конференції (Київ, 27 жовтня 2020 р.). – Київ : Інститут обдарованої дитини НАПН України, 2020. – 342 с.

Матеріали Всеукраїнської науково-практичної онлайн-конференції «Підтримка та супровід обдарованих учнів в сучасному інформаційно-освітньому просторі», у яких розкрито актуальні наукові і практичні проблеми обдарованості, розвитку обдарованих дітей і юні; використання інноваційних підходів у контексті розв'язання питань підтримки та супроводу обдарованих учнів в сучасному інформаційно-освітньому просторі.

Роботи учасників присвячені основним тематичним напрямкам конференції:

- 📖 Філософські виміри обдарованості в інформаційному суспільстві;
- 📖 Історія й обдарована особистість: точки перетину;
- 📖 Обдарованість як проблема вищої освіти;
- 📖 Психологічний і педагогічний супровід обдарованих учнів.

Видання рекомендовано для науковців, керівників і представників освітніх закладів, інститутів післядипломної освіти, педагогічних працівників усіх ланок системи освіти, психологів, соціологів та інших фахівців.

Статті подано в авторській редакції (збережено стилістику, орфографію та мову). Автори опублікованих матеріалів несуть відповідальність за точність наведених фактів, цитат, посилань на джерела тощо.

УДК 376-056.45